

Aktierne, saaledes at det paa fingeret Maade er den paagældende Bank, der selv opkøber sine Aktier. Det er Svindel, det er Bedrageri overfor Offentligheden, det er i Strid med Banklovens Forudsætninger, og det er mig ufatteligt, at selve Nationalbanken har kunnet være med til at give noget saadant en legitim Karakter.

Det, vi nu staar overfor, er dette, at der skal skaffes en ny Aktiekapital til Veje, fordi man i det store og hele skønner, at den gamle Aktiekapital er tabt. Den lød paa 100 Mill. Kr., og den nye Aktiekapital skal være paa et Tal, vi ikke kender. Præferenceaktiekapitalen skal være paa 100 Mill. Kr., og deraf deltager Staten med de 40 Mill. Kr., Nationalbanken med 35, Østasiatisk Kompagni med 20 og Store Nordiske med 5 Mill. Kr., til sammen 100 Mill. Kr. Den gamle Aktiekapital nedskrives fra 100 Mill. Kr. til et vist Tal, som ikke er nævnt af den højtærede Regering, men lad os antage, at det bliver et Sted mellem 20 og 30. Ingen kan vide noget herom, og det er for saa vidt ogsaa ret ligegyldigt i denne Forbindelse; det er naturligvis ikke ligegyldigt for de paagældende Aktionærer. Præferenceaktiekapitalen skal forlods af det Overskud, der maatte blive, have 5 pCt., og Resten skal anvendes efter Handelsministerens Bestemmelse, taget efter nærmere, ogsaa af Handelsministeren udformede Regler.

Jeg skal ikke her udtale nogen endelig Dom over dette Lovforslag, som er forelagt her, idet jeg vil forbeholde mig fuld Frihed til at se paa det, efter at jeg sammen med mine Partifæller har prøvet paa at faa nye Oplysninger tilvejebragt. Men jeg tror, at jeg kan sige til den højtærede Handelsminister, at han gør vel i ikke at regne med, at vi har en saa ubegrænset Tillid til ham, navnlig ikke i Øjeblikket, at vi vil overlade det helt og fuldt ud til ham at bestemme, hvorledes det Forhold skal ordnes. Og jeg tror, jeg tør sige, at der ogsaa er andre Ting i Lovforslaget, der er af en saadan Beskaffenhed, at de gør, at vi maa se meget nøje paa det. Regeringen vil vist ogsaa fuldt ud forstaa, at i denne Sammenhæng, som Ordet Tillid her skal bruges i, er det overmaade besværligt for dem, der ikke er ligefrem forpligtet til at vise den, at honorere den.

Det staar ikke i Lovforslaget, men det er sagt, at de gamle Aktier kan efterhaanden vinde Fodfæste igen, og efter hele Lovforslagets Form, og efter hvad der i øvrigt er sagt, maa man gaa ud fra, at det er Regeringens Hensigt, efterhaanden som Tiden

gaar, at trække Statskapitalen ud af Foretagendet igen, saaledes at Landmandsbanken atter bliver en fri Bank ligesom de andre Banker. Ja, det er sagt; men det maa være sagt alene paa Regeringens Ansvar. Vor Opfattelse er en anden. Man kan ikke saadan med Mellemrum komme, efter at have spillet en Nations Midler bort, og sige til Statsmagten, til Rigsdagen: Nu maa I klare Vanskelighederne og stille den fornødne Kapital til Raadighed, ellers gaar det galt, og det er en Ulykke for Landet; vi staar ikke blot overfor et Banksammenbrud, men vi staar overfor et Sammenbrud af hele vort økonomiske Liv. Her kommer Handelsministeren og forlanger paa eet Bræt i Virkeligheden 75 Mill. Kr. som Indskud af det offentlige Midler, idet det er Statens de 40 Millioner og Nationalbankens de 35 Millioner, og saa skal disse 75 Millioner blot tjene til, at vi kan komme over Vanskelighederne, at de, der har gjort sig selv og andre Vanskeligheder, kan komme nogenlunde helskindet fra det. Og naar vi saa har gjort vor store Indsats og har haft den kolossale Risiko, som her er Tale om, i tilstrækkelig Tid, skal det private Initiativ træde til igen og frit udfolde sig paa samme velsignelsesrige Maade, som vi her har været Vidne til. Jeg tror ikke, det gaar an, at man her blot lader Staten være Offerlam, og at blot Staten og Samfundet skal betale. Det tror jeg ikke gaar, og jeg kan heller ikke se, at der skulde være nogen Nødvendighed derfor; tværtimod, der vilde være al Anledning til nu at ordne Tingene saaledes, at Statsmagten faar Indseende med Pengevæsenet i Landet, og at dette ikke blot bliver formelt, men et reelt Indseende. Nu er Lejligheden dertil, og denne Lejlighed bør Staten benytte og udnytte den i Samfundets, i Befolkningens Interesse.

Det er jo meget store Forpligtelser, her er Tale om. Det er paa ingen Maade gjort dermed, at Staten skyder de 40 Mill. Kr. ind og Nationalbanken de 35 Millioner. Lovforslagets § 1 bemyndiger Finansministeren til efter Samraad med Handelsministeren og med Tilslutning af et af Rigsdagen nedsat Udvalg paa Statens Vegne overfor Nationalbanken at garantere de Laanetilskud, som denne maa anse det for paakrævet at yde Landmandsbanken i Anledning af eventuelle Vanskeligheder i Overgangstiden. Der findes ikke et Menneske i dette Land, der tør nævne det Tal og hæfte for det, som her bliver det endelige, naar Talen bliver om Statens Risiko. Dermed er paa ingen Maade sagt fra min Side, at Staten ikke nødvendigvis maa træde ind